

Suomen julkisen ja yksityisen rakennuskannan sisäilman laatu, nykytilanne ja kehitys (SisäNyt-selvitys)

Anne Hyvärinen

12.3.2020

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

SisäNyt-hanke

- Toteuttajat: THL, TTL ja Kuntaliitto
- Tavoitteet:
 1. Tuoda tietoa sisäilmaongelmien määrästä yksityisellä ja julkisella sektorilla Suomessa
 2. Verrata Suomen sisäilmatilannetta Ruotsin tilanteeseen
 3. Tukea Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmalla sisäilman laadun nykytilan kartoittamisessa
- Sisältö:
 1. Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä ja sisäilmaongelmien hallinnan prosessit
 2. Sisäilmaan liitetyn oireilun nykytilanne Suomessa
 3. Toimintatavat kiinteistöjen kunnon ja sisäilmaongelmien selvittämisessä

8 työpakettia hankkeessa (TP1 koordinointi)

- **Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä ja sisäilmaongelmien hallinnan prosessit**

TP2 Kiinteistön ylläpitäjiltä selvitetty isäilmaongelmaisia rakennusten määrät julkisella sektorilla – nykytilanteen kartoitus ja kansainvälinen vertailu

TP3 Asuntojen, päiväkotien ja koulujen sisäilmaongelmien määrät terveysturvaviranomaisten ilmoitusten ja oikeustapausten valossa

- **Sisäilmaan liitetyn oireilun nykytilanne Suomessa**

TP4 Sisäilmaongelmien nykytilanne ja aiempi kehitys yksityisillä, kunnan ja valtion työpaikoilla Suomessa

TP5 Sisäilmahaittojen ja oireiden määrän nykytilanne Suomessa

TP6 Sisäilman terveysvaikutusten tulkinnat ja tautiluokitukset Suomessa ja vertailumaissa

- **Toimintatavat kiinteistöjen kunnan ja sisäilmaongelmien selvittämisessä**

TP7 Kiinteistöjen kunnan selvittämisen käytännöt ja velvoitteet

TP8 Mitä eroja tai yhtäläisyyksiä on havaittavissa rakennusten sisäilmaongelmiin puuttumisessa sen mukaan omistaako rakennukset yksityinen, valtio tai kunta?

2 raporttia

POLICY BRIEF
6/2019 | Näkökulmaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisiin päätöksentekoihin

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

Sisäilma ja terveys: kehitys, nykytilanne, seuranta ja vertailu eri maiden sekä julkisen ja yksityisen sektorin välillä (SisäNyt) -väliraportti

Annina Salmela, Juha Pekkanen, Kaisa Jalkanen, Anne Hyvärinen, THL
Katja Tähtinen, Kari Salmi, Kari Reijula, Marjaana Lahtinen ja Markku Sainio, TTL
Tarja Hartikainen, Jussi Niemi, Kuntaliitto

Lisää tietoa sisäilmaongelmien ja -oireiden määrästä

Hallitus hyväksyi toukokuussa 2018 periaatepäätöksen Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmasta /1/, jonka tavoitteena on tervehdyttää julkiset rakennukset ja lehostaa sisäilmasta oireilevien hoitoa ja kurtoutusta. Ohjelma kohdistuu julkisiin rakennuksiin, mikä on herättänyt oikeutetun kysymyksen, mikä on tilanne myös yksityisten omistamassa rakennuskannassa.

SisäNyt -selvityksessä hyödynnetään laajoja kyselyaineistoja ja viranomaisrekistereistä saatavia tietoja.

Valtioneuvoston yhteinen tutkimus-, ennakointi- ja selvitystoiminta (VN TEAS) päätti aloittaa vuonna 2018 selvityksen aiheesta "Sisäilman laatu ja siihen liittyvien terveyshaittojen nykytila ja kehitys yksityisessä ja julkisessa rakennuskannassa Suomessa ja vertailumaissa". Selvityksen toteuttajaksi valittiin kilpailutuksen jälkeen tutkimusryhmä, jossa ovat mukana Terveystieteiden tutkimuskeskus, Työterveyslaitos ja Suomen Kuntaliitto ry. Tämä väliraportti toimiva Policy Brief -katsaus tukee Terveet tilat 2028 -ohjelmaa sisäilman laadun nykytilan kartoittamisessa ja tuo tietoa sisäilmaongelmien määrästä yksityisellä ja julkisella sektorilla Suomessa.

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

Annina Salmela, Katja Tähtinen, Tarja Hartikainen,
Juha Pekkanen, Jussi Lampi, Kaisa Jalkanen, Jussi Niemi,
Sanna Lappalainen, Marjaana Lahtinen, Markku Sainio,
Titta Manninen, Kaisa Wallenius, Kari Salmi, Kari Reijula,
Hanne Lindqvist, Anne Hyvärinen

Sisäilma ja terveys: kehitys, nykytilanne, seuranta ja vertailu eri maiden sekä julkisen ja yksityisen sektorin välillä

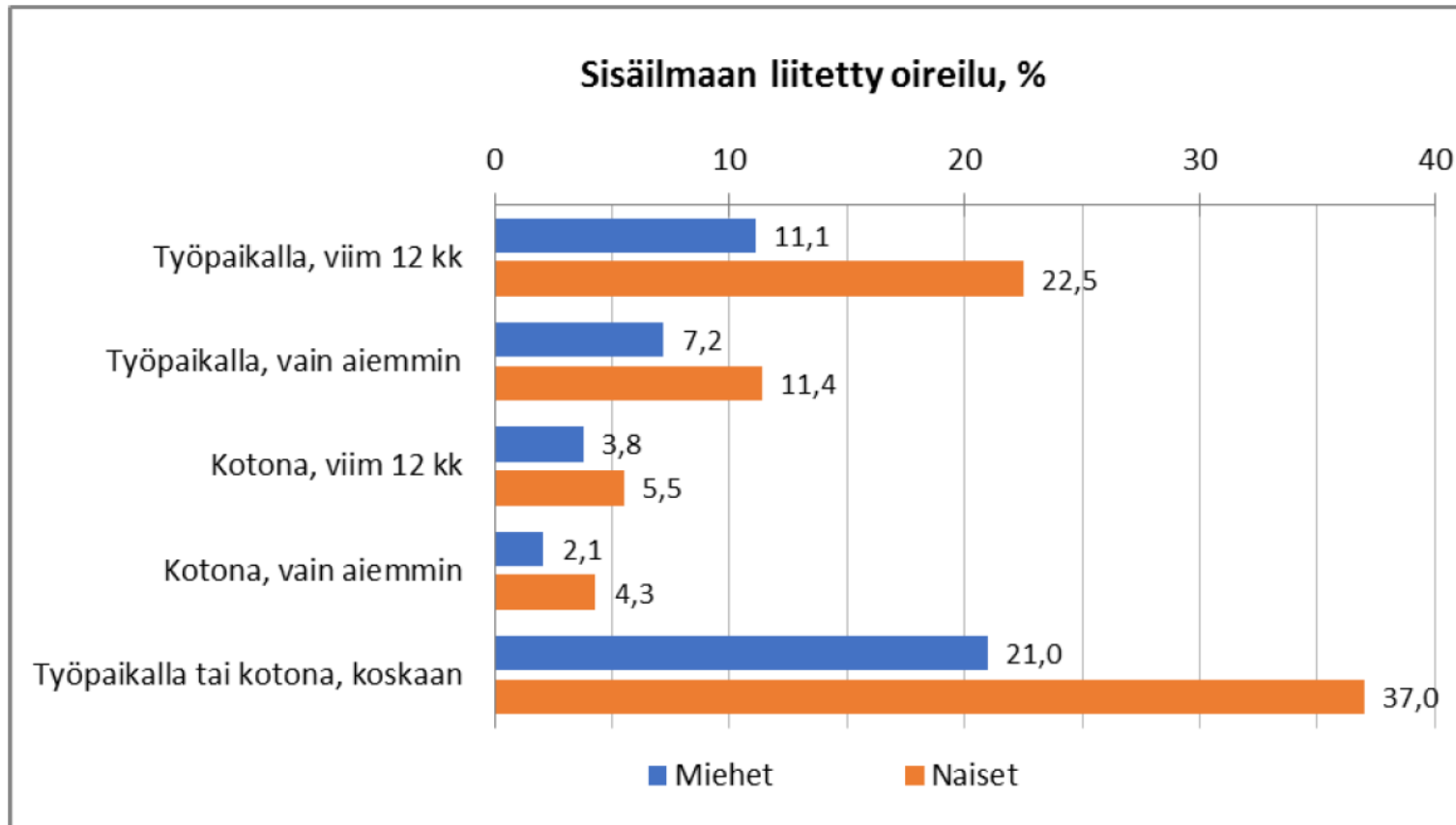
Valtioneuvoston
selvitys- ja tutkimus-
toiminnan julkaisusarja
2017-59
ISSN 2342-6799
ISBN PDF 978-952-287-788-8

(www.tietokayttoon.fi)

Sisäilmaan liitetyn oireilun nykytilanne Suomessa

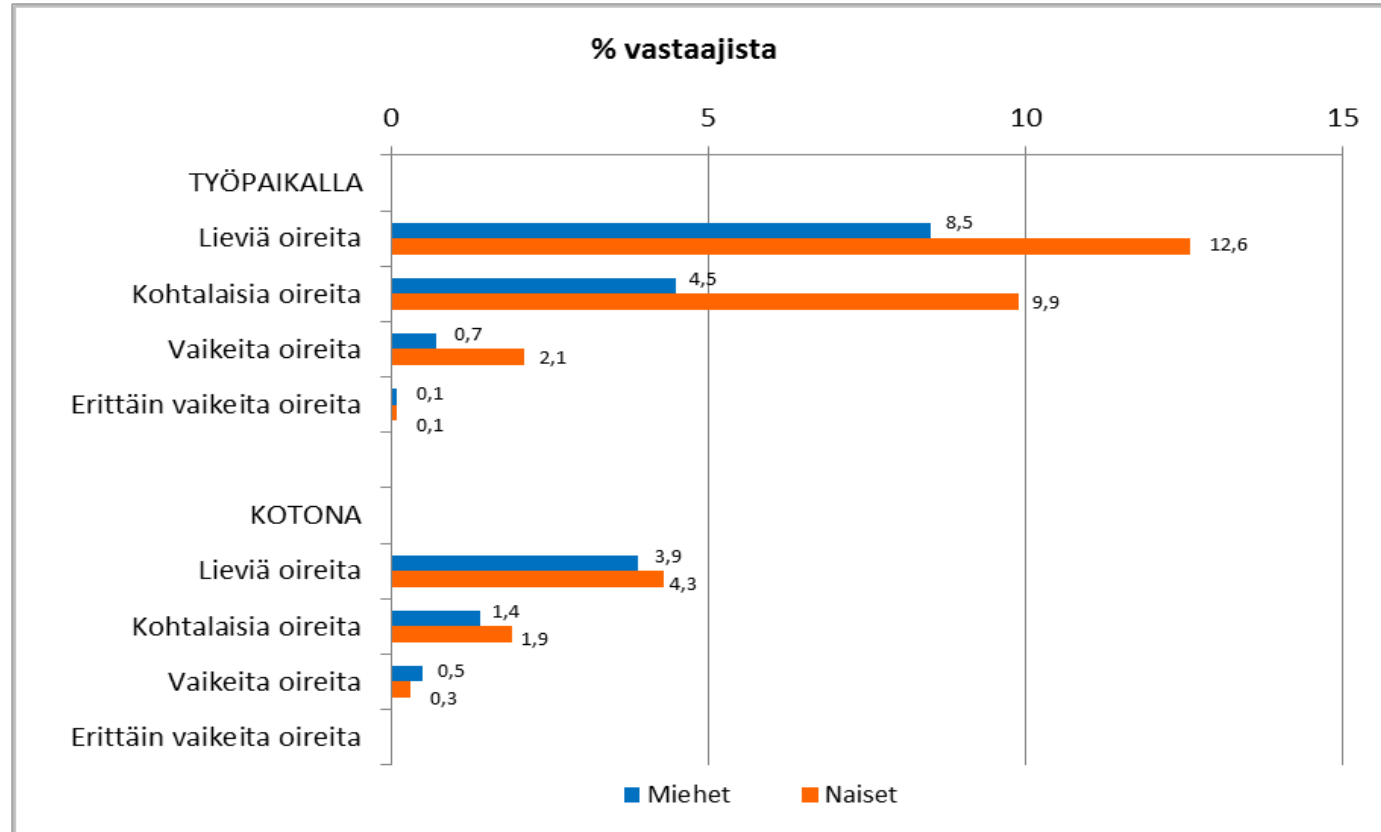
- Hyödynnettiin jo toteutettujen terveystutkimusten ja väestökyselyiden tuloksia
 - FinTerveys2017
 - Kansallinen sisäilmakartoitus 2018
 - Työterveyslaitoksen sisäilmastokysely[©]

Sisäilmaan liitetty oireilu on yleistä Suomessa

(FinTerveys 2017)

Valtaosa ihmisistä raportoi oireiden olevan vaikeusasteeltaan lieviä tai kohtalaisia

(Kansallinen sisäilmakartoitus 2018)

Kunta-alalla koettiin enemmän työympäristöön liittyvää oireilua ja haittaa (2015-2017)

(Työterveyslaitoksen sisäilmastokysely[®])

Opetus- ja hoitotyössä koettiin yleisimmin työympäristöön liittyvää oireilua ja haittaa kuin toimistotyössä (2015-2017)

Työympäristöön liitetyt viikoittaiset oireet %

— Toimistotyö 2015-17 — Opetustyö 2015-17 — Hoitotyö 2015-17

Työympäristöön liitetyt viikoittaiset haitat %

— Toimistotyö 2015-17 — Opetustyö 2015-17 — Hoitotyö 2015-17

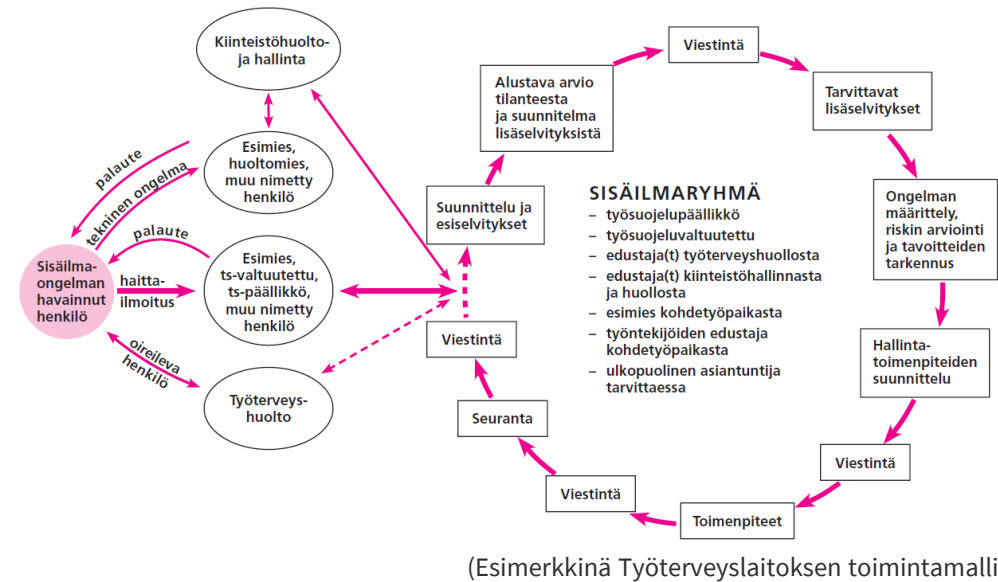
(Työterveyslaitoksen sisäilmastokysely®)

Kosteusvaurioiden terveysvaikutusten tulkinnat

- **Varsin yhteneväinen käsitys kansallisen ja kansainvälisen tiedeyhteisön sisällä.** Vahvin näyttö on yhteydestä hengitystieoireisiin ja astmaan.
- Pieniä tulkintaeroja, joiden ei pitäisi vaikuttaa viranomaisten. **Kosteusvaurioiden korjaamisen hyödyistä käsitykset ovat yhteneväisiä.**
- Näyttöä kosteusvaurioiden terveysvaikutuksista on riittävästi, jotta on perusteltua toimia **ennaltaehkäisevästi eli kosteusvaurioihin on tartuttava aktiivisesti.**
- Terveystieteissä erilaiset sisäilman epäpuhtauksiin liitetyt terveysvaikutukset **diagnosoidaan ja hoidetaan samoin periaattein** kuin muillakin mahdollisilla syillä syntyvät sairauden tai oireet.

Toimintatavat kiinteistöjen kunnon ja sisäilmaongelmien selvittämisessä

- Arvioitiin 23 julkisen sekä 4 yksityisen organisaation toimintamallia.
- Lisäksi 10 kunnan toimintamallit arvioitiin kuntien sivustoilta löytyvän materiaalin perusteella.
- Otos on pieni ja soveltuu laadulliseen tarkasteluun.

Rakennuksen omistussuhteen vaikutukset sisäilmaongelmien ratkaisutapoihin työpaikoilla

- Kuntien, valtion ja yliopistokiinteistöjen toimintatavat ovat melko vakiintuneita ja yhteistyöhön kannustavia
 - Yksityisellä sektorilla eri toimijoiden muodostamien sisäilmaryhmien toiminta voi olla vielä vakiintumatonta.
- Ratkaisuprosessit olivat yleensä sujuvampia kunnan omistamissa tiloissa kuin vuokratuissa tiloissa.
- **Yhteistyötavoissa, viestinnässä ja terveydellisen merkityksen arviointimenetelmissä** on kuitenkin edelleen kehittämisen tarvetta.

Lainsäädäntöä, jonka voidaan katsoa velvoittavan koulu- ja päiväkotirakennusten kuntotarkastuksiin, on Suomessa kattavasti eri aloilta. Myös lainsäädäntöä tukevaa lisäohjeistusta on tehty runsaasti.

Keskeisimmät johtopäätökset

- Kyselytutkimuksien mukaan merkittävä osa suomalaisista on kokenut saaneensa oireita sisäilmasta joskus elämänsä aikana joko työpaikalla tai kotona.
- Kunta-alan työntekijät, erityisesti hoito- ja opetustyössä, kokee sisäilmaan liitettyjä oire- ja olosuhdehaittoja.
- Rakennuksen omistussuhde vaikutti toimintamalleissa lähinnä toimijoiden, erityisesti teknisen tahon (yleensä kiinteistönomistaja ja -huolto), vastuisiin ja rooleihin.
- Lainsäädäntöä ja ohjeistusta, joka velvoittaa koulu- ja päiväkotirakennusten kuntotarkastuksiin, on Suomessa kattavasti eri aloilta.

Suosituksset

- Tarvitaan edelleen keinoja vahvistaa eri toimijoiden yhteistyötä
- Tarvitaan keskitetty ohjeistus terveydellisen riskin arviointiin
 - RTA:n ja työterveyshuollon yhteistyö
- Tarvitaan käytäntöjä ja tukea, miten hallita julkista painetta
- Riskiviestinnän osaamista ja viestinnän toimintatapojen tulee kehittää - vuorovaikutteiset sähköiset järjestelmät
- Toimintamalleihin terveydellisen merkityksen arviointitavat, vaaditut asiantuntijoiden pätevyudet ja viittaus keskeisiin vaatimukseen ja ohjeisiin myös korjausten osalta

Kiitos!

Lisätietoja:

Anne Hyvärinen

etunimi.sukunimi@thl.fi

Raportti:

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta

www.tietokayttoon.fi/julkaisut

